

Μάνος Σπυριδάκης

Μερική απασχόληση. Τώρα και στο δημόσιο!

Στις πρόσφατες διακηρύξεις της κυβέρνησης περιλαμβάνεται η πανηγυρική ανακοίνωση της πρόσληψης ανέργων σε υπηρεσίες του δημόσιου τομέα υπό το καθεστώς της μερικής απασχόλησης. Κάποιες χιλιάδες δυνάμει απασχολήσιμοι θα βρουν επιτέλους θέση στον ήλιο, έστω και για λίγο, χωρίς ωστόσο να έχουν δυνατότητα μελλοντικής μονιμοποίησης στις θέσεις που θα καταλάβουν.

Η κατάσταση αυτή έρχεται πλέον να νομιμοποιήσει το καθεστώς της ευελικτοποίησης της απασχόλησης και της αγοράς εργασίας και στην περιοχή –αποκούμπι εργασιακής ασφάλειας και άσκησης πελαταιακής πολιτικής– του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Το γεγονός αυτό εντάσσεται σε μια συνολική πολιτική επιλογή, όπως αυτή έχει αρχίσει να αναφαίνεται δυναμικά μετά τη δεκαετία του 1970, συνδυάζοντας τις αμείλικτες κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι οποίες αφορούν:

1. στην ασυδοσία από πλευράς των εργοδοτών και κατ' επέκταση στην ευελικτοποίηση των ιδίων στρατηγικών τους επιλογών.

2. στη μείωση του εργατικού κόστους.

3. στη μετατόπιση του κέντρου βάρους των πολιτικών απασχόλησης από την «παθητική» παρέμβαση (ουσιαστική στήριξη των ανέργων), στην αντίστοιχη «ενεργητική» (προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης, επιδότηση εργοδοτών για πρόσληψη ανέργων, τοπικά σύμφωνα απασχόλησης).

4. στην πρόσκαιρη θεραπευτική αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας.

Μολονότι το πλαίσιο αυτό οδηγεί σε κά-

ποιες λύσεις, αυτές είναι εξαιρετικά προσωρινού χαρακτήρα. Είναι πλέον χαρακτηριστικό ότι οι εργασιακές σχέσεις του παρελθόντος, ιδιαίτερα πριν το '70, αναφέρονται άμεσα και έμμεσα στο λόγο της επίσημης πολιτικής τεχνολογίας ως η περίοδος της δυσκαμψίας τους. Με αντιθετικούς όρους, συνεπώς, η τωρινή ευελικτοποίηση, επιχειρείται να εμφανισθεί ως κάτι θετικό, στο μέτρο που δεν είναι δύσκαμπτο πράγμα, συνοδευόμενη από το ρητορικό μαϊντανό περί εικαιριών απασχόλησης, ανοδικής κινητικότητας, απόκτησης εργασιακής εμπειρίας και θεμελίωσης των οραμάτων του μέλλοντος, πράγματα που ούτε μετρήσιμα είναι ούτε καν αποδεδειγμένα. Και ας παίζουν οι εκάστοτε κυβερνώντες με τους αριθμούς, αλλά και με το μέλλον μας, όταν παρουσιάζουν στατιστικές μετρήσεις με σκοπό να δείξουν ότι η ανεργία μειώθηκε ή ότι αυτή οφείλεται, μέσα από μια μυστικοποιημένη διαδικασία, στους νόμους της αγοράς, η οποία παρουσιάζεται ως ένας ουδέτερος *deus ex machina* για όλα τα επισυμβαίνοντα, σάμπως η οικονομία δεν φτιάχνεται από ανθρώπους και τις σχέσεις παραγωγής που αυτοί οργανώνουν.

Η ουσία είναι ότι αυξάνεται η εργασιακή ανασφάλεια και υποβαθμίζεται η έννοια της απασχόλησης. Και τούτο διότι:

1. δημιουργούνται πολώσεις στη συνολική του κοινωνικού ιστού στο μέτρο που εμφανίζονται νέες κατηγορίες εργαζομένων, οι οποίοι περιθωριοποιούνται από την αγορά εργασίας, εφόσον δεν έχουν πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα και στη στοιχειώδη κοινωνική προστασία.

2. οι εργασιακές συμβάσεις μετατρέπονται από αορίστου σε ορισμένου χρόνου διαμορφώνοντας ένα μοντέλο στο οποίο πλέον αναφέρεται κανείς σε χρόνους αντί σε θέσεις εργασίας. Το παράδειγμα της Οατσερικής Αγγλίας είναι γλαφυρό από την άποψη αυτή.

3. για σημαντικό τμήμα του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ο όρος ανεργία χρησιμοποιείται ολόενα και περισσότερο στο καθημερινό του λεξιλόγιο καθώς δεν προετοιμάζει το εργασιακό του μέλλον, αλλά όντας υπο-απασχολούμενο θεμελιώνει τις στρατηγικές αντιμετώπισης της επόμενης άνεργης φάσης του.

4. επιπλέον, ένας υπολογίσιμος αλλά και αδιευκρίνιστος αριθμός ατόμων υπο-απασχολείται σε εργασίες και μορφές εργασίας, διάφορες των προσδοκιών και των βασικών του σπουδών. Πώς να περιγραφεί η κοινωνική αυτή αδικία, όταν το όνειρο

για το δικαίωμα στην εργασία επιλογής μετατρέπεται σε εφιάλη ανάγκης;

Οι σχέσεις αυτές καθώς και το πλαίσιο που τις δικαιολογεί δεν είναι κάτι καινούργιο βέβαια. Αν μπορούμε να προσδιορίσουμε κάτι νέο στην τρέχουσα φάση αυτό είναι ο ταχύτατος βαθμός διάχυσής της, το αβέβαιο του εισοδήματος, η ρευστότητα του εργασιακού καθεστώτος και η ηγεμονική – παθητική αποδοχή των τάσεων αυτών από μεγάλο τμήμα του εργαζόμενου πληθυσμού.

Οι προοπτικές, συνεπώς, είναι δυσόιωνες ακόμα και στο δημόσιο, το οποίο εξ ορισμού δεν λειτουργεί πέρα και έξω από τους νόμους της αγοράς. Επηρεάζεται από αυτούς, όπως η τρέχουσα φάση αποδεικνύει εύγλωττα, δημιουργώντας νέα κανάλια πρόσκαιρης εργασιακής ενσωμάτωσης, κάλυψης του φαινομένου της φτώχειας, καθώς και της κρατικής αναληψίας αλλά και της μονόδρομης αναπτυξιακής πολιτικής της.